

עין משפט
נר מצוה

ה א מיי פיד מהל' ת"ת הלכה י:

ו ב ג מיי פייג מהל' שבת הל' כ סמ"ג לאון סה טוש"ע א"ח סי' שמח וע"ש:

מוסף תוספות

א. על עקירה ראשונה שהיתה מבעוד יום, דעקירה בשעת איסור הוצאה בעינן. מוס' ה"א"ש.
ב. והיתה אמאי נקט מבעוד יום הכי נמי הוה מצי לאשמעינן דעקירת גופו הוויא עקירה בטוען עצמו משחשיבה ועמד לפשו כי נאכלה ד' (נח): עומד אדם צר"ה ומטלטל צר"ה ולא הויא כרמלית אלא לענין רשות שהגוף שם שדומה יותר לשתי רשויות: **ב**י קנסוה רבנן לאהדורה. נראה לר"י דגרס מי אסרוה ולא גרס מי קנסוה^א דלקמן בסמוך כי מוקמא דלאו ככרמלית דמיא אמרינן דאסור להחזירה משום קנס ושמא' הא דעבדוה ככרמלית נמי הוי קנסא' וגי' דאסור בשוגג^ב מבעוד יום^ג:

דאף כשהוציאה מבעוד יום קנסוהו רבנן לפי שלא הותרה קודם חשיכה וכן בשוגג קנסו אטו מויד אבל אי לאו ככרמלית דמיא לא קנסוהו אלא משחשיבה ומזויד. מוס' ה"א"ש.
ו. מוס' ה"א"ש אמת: ובמבדו יום. ונמכת מהר"ם.
ז. ומאי קפ"ל. טיפוס.
י. דאפי' תהא ידו ככרמלית מותר להוציאה מכרמלית למקום פטור ומקום פטור לרשות היחיד דאפי' למ"ד בפרק יציצ משתתפין (עירובין פו:): דאפילו בחדשויות דרבנן אמרינן ובלבד שלא יחליפו הי"מ בכרמלית גמורה אבל ידו דלא דמיא משכ' לכרמלית הקלו להחליף. מי ה"ן. י"א. אבל הכא אפי' לא יתירו לו להחזירה שמא לא יניח לפול החפץ מידו ולא יבא לידי חיוב וטמא. מוס' ה"א"ש.
י"ב. חשיבה. מוס' ה"א"ש.
י"ג. [וא"כ] מאי הותרא צריך. רענ"ב.

י"ד. כדי שיעשה שינוי, אבל במרדא איסורא דרבנן איכא, ומיירי הכא דלית להו סכין שם א"צ ההם התירו לכבוד שבת בפת אפוייה אבל הכא שרודה אותה עז שלא שותאפה דליכא כבוד שבת איסורא דרבנן איכא ואפילו בסכין. רענ"ב.
[ועי' מהר"ם.].
טו. פ"י. מוס' ה"א"ש.
טז. הואיל ומצות היום בשופר. מוס' ה"א"ש.
י"ז. דמעיקרא כשבאו בני הישיבה לחלק בין מבעוד יום לחשיכה. מוס' ה"א"ש.
י"ח. דקטנו על מה שעשו בערב שבת יותר ממה שעשה בשבת. מוס' ה"א"ש.
י"ט. נמי ידע שפיר דלדחי לא אמרינן איפכא. מוס' ה"א"ש.
[ועי' שם על מן.].
כ. דאי דחי דבד"ע לאו ככרמלית דמיא ליכא לדחויי אלא דמבעוד יום לא קנסוה וכי' דאיפכא ליכא למימר כדפרישית. מוס' ה"א"ש.

ג:

היה מעון אוכלין ומשקין מבעוד יום ב'. כשעמד לפוש משחשכה איירי דכלא עמד לא מיחייב^א אע"ג דעקירת גופו כעקירת חפץ דמי לא בטלה עקירה ראשונה כדאמר לקמן (ד' ה:): המפנה חפציו מויתר לוית ונמלך עליהן להוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך^ב ונקט מבעוד יום לשמעיען דעקירת גופו כעקירת חפץ דמי דאי הוה נקט טוען עצמו משחשכה ועמד לפוש לא היה משמע מידי דאפילו אי עקירה והנחה חייב משום עקירה ראשונה: **מהו שתעשה בכרמלית**. כגון שהוציא ידו מלאה לחוץ ולהדורה אבל צע"א לא דהא מנן בפרק צמרל דעירובין (ד' נח:): עומד אדם צר"ה ומטלטל צר"ה ולא הויא כרמלית אלא לענין רשות שהגוף שם שדומה יותר לשתי רשויות: **ב**י קנסוה רבנן לאהדורה. נראה לר"י דגרס מי אסרוה ולא גרס מי קנסוה^א דלקמן בסמוך כי מוקמא דלאו ככרמלית דמיא אמרינן דאסור להחזירה משום קנס ושמא' הא דעבדוה ככרמלית נמי הוי קנסא' וגי' דאסור בשוגג^ב מבעוד יום^ג:

כאן צמעה מ'. וא"ת למעלה מ'י' לכתחלה נמי מותר להוציאה דהוי מקום פטור^א וי"ל דקמ"ל דאפילו הוציאה מתחלה דרך מטה מ'י' מותר להחזירה למעלה מ'י' ולא קסינן ליה: **התירו זו זרדותה**. ואע"ג דאמרינן צר"ה בפרק י"ט (ד' נט: ושם) כל מלאכת עבודה לא הפת שחממה היא ואינה מלאכה^א מ"מ הקדש (לקמן קי: ושם) ולא ירדה במרדה אלא בצסין^ב וכן תקיעת שופר אסור מדרבנן דתנן בפ"צ דר"ה (ד' נג:) אין מעבדין המניקות מלתקוע^ג מ"מסו חינוך^ד הא נשים מעבדין^ה: **ואיבעית אימא צעילם לא תפשוט**. נראה לר"י דל"ג לעולם לא תפשוט דאע"ג דאיכא סיגויא אחרינא דלא תיקשי שני צרייתות אהדי עדיון איכא למיפסט דרב ציצי מזני צית המדרש^א מדלא משני איפכא מכלל דלא התירו ולרשב"א נראה דשפיר גריס ליה

דממאי דלא משני איפכא ליכא למיפשט דסברי צני צית המדרש דלא התירו דהא דלא משני איפכא לפי שאין נראה כפרא לעולם לומר משחשיכה לא קנסוה מבעוד יום קנסוה דאי משחשיכה לא קנסוה שז אין לומר מבעוד יום קנסוה דהוי כחוכא ואטלולא^א ואע"פ שאין שייך טעם משחשיכה לומר כמבעוד יום ולעיל^ב ה"פ מדלא משנינן הכי לפי שאין נראה להם כפרא לומר כן והולרכו לומר משחשיכה קנסו מבעוד יום לא קנסו כדי לדחות שלא לפשוט צעיא דאצי א"כ תפשוט צעיא דרב ציצי אע"ג דאיכא למיחיד צשינויא קמא^ב ואי צעית למפשט דאצי נאמר כשינויא צתרא חיל הכא קמדמי ליה כו' מ"מ חדא מינייהו מיפשטה ממה נפשך והשתא א"ש דקאמר ואצ"א לעולם לא תפשוט לא דאצי ולא דרב ציצי: **ו בשוגג לא קנסוה**. ומיירי מבעוד יום דהשתא ליכא למפשט דרב ציצי וא"ת משנויא קמא נמי נפשוט צעיא דרב ציצי דלא התירו דלמטה מ'י' אסור להחזירה ואפילו מוקמי' מבעוד יום הא פירשמי דאי מצעוי' לא התירו כ"ש משחשיכה וי"ל דאין לפשוט דהתם מה שלא התירו משחשיכה אע"ג דאמי לידי חיוב חטאת היינו משום מצעווי' דלא שייך טעם זה אבל גבי דריית הפת לעולם אימא דהתירו:

ליכא למיחש דילמא ליסדיניהו שיתחייב מיתת צית דין אבל הכא אי קנסין ליה מלרדות על כרחיך יתחייב מיתת צית דין: לאותה

יציאות השבת פרק ראשון שבת

צר פחסי. *צן גדולים: **לא שטייליה**. כלומר שאין לבו למס' זו שמא יתצייש: **מצעוד יום**. דהיינו דומיא דהטעינו חצרו בשבת דהכא והכא ליכא עקירה דאיסור גביה: **שאינו דומה לידו**. הפשוטה לפנים וגופו לחוץ ונתן חצרו לתוכה: **אמר אציי פשיטא לי**. ממתניתין דידו

של אדם הפשוטה לרשות אחרת אינה מורקת אחר גופו לגמרי להיות כרשות שהוא עומד בה בין שהוא רשות היחיד בין שהוא רשות הרבים: **כרה"ר לא דמיא מידו דעני**. דקמני מתני' דכי נטל צע"ה מתוכה פטור: **וכרה"י לא דמיא**. אס פשוטה לרשות הרבים: **מידו דצע"ה**. דקמני נטל עני מתוכה פטור: **צעני אציי**. השתא דחוינן דלאו חצר גופו שדינן לה לענין איחויזי מדאורייתא אלאמא איפלוג רשותא מי אחמור עלה רבנן למיהוי כרמלית דהיכא דהושיט ידו מלאה לרשות אחרת לא יחזירנה אלאו ותהא כך פשוטה עד שמחשך דכיון דלאו חצר גופו גרידא נעשית לה רשות אחרת מדרבנן דגזור רשות מדבריהם לשבת שאסור להכניס ולהוציא ממנו לרה"י ולרה"ר ושמו כרמלית כדמניא בפרקין (דף ו.) ד' רשויות לשבת. כרמלית לשון יערו וכרמלוגי שאינו לא הילוך ממד לרבים ולא תשמיש רה"י:

מי קנסוה. הואיל והתחיל בה צאיסור: **למטה מ'י**. רה"ר הוא קנסוה רבנן ושוויה כרמלית דלא ליהדרה: **למעלה מ'י**. דלחור מקום פטור הוא כרתנן דהזורק (לקמן ק.) הזורק ד"א כותל למעלה מ'י טפחים זורק צאור ופטור דלא הוי רה"ר למעלה מ'י הלכך לא קנסוה דלאו איסורא עביד: **ואיבעית אימא אידי ואידי למטה מ'י** טפחים ולאו ככרמלית דמיא. למהוי רשות לעצמה: **כאן מצע"**. הושיטה מצע"י מחזירה משתחשך דלאו רשות לעצמה היא אלא חצר גופו גרידא: **כאן משתחשך**. הושיטה משחשיכה קנסוה. ולא שמהא רשות לעצמה דא"כ אף מבעוד יום מיתסרלא אלא קנסא דעלמא: **מצע"י דאי שדי ליה**. כלומר היכא דהושיטה מבעוד יום שאס תאסרנה להחזירה ושליוך מידו החפץ כדי להקל טרמו לא אמי לידי חיוב חטאת דלא הוי עקירה בשבת אלא הנחה לחודה ואיסורא דרבנן הוא

דאיכא דעשה מקלמה וכדמנן שניהן פטורין אבל אסורין קנסוה רבנן שלא יחזירנה אבל היכא דהושיטה משחשכה דאי שדי ליה מידו על ידי קנס שתאסרנו להחזירה נמצא מתחייב חטאת אס שוגג הוא דעביד ליה עקירה והנחה לא קנסוה רבנן דמוטב שלא נקנסו משגגרום לצא לידי חילול שבת דאורייתא. ומדלא חישת להכי תפשוט צעיא דרב ציצי דלא נמנעו חכמים מלהעמיד דבריהם מפני חשש שמא לא יעמוד האדם בהם ויעשה איסור חמור: **הדציק פת צבטור**. בשבת בשוגג ומוכר שהוא שבת קודם שתאפה וקיימא לן (לקמן דף קי:): דרדיית הפת שבות היא שהיא חכמה ואינה מלאכה: **הסירו לו**. את האיסור מדבריהם וירדנה קודם שתאפה ויתחייב משום אופה שהוא אצ מלאכה^א או לא התירו לרדותה ולהוציאה מן התנור:

בשוגג לא קנסוה רבנן כו'. ודרב ציצי לא תפשוט מהכא לא לאיסור ולא להיתר דהאי דלא קנסוה בשוגג לאו משום חששא דדילמא שדי להו מידיה הוא אלא משום דלא עבד איסורא צמויד וחזרת ידו אינה אפילו שבות אי לא משום קנסא והכא לא קניס אבל דריית הפת שבות הוא וגגורה צמנין ומשום קודם שיצא לידי חיוב חטאת לא בטלו גזירתם ולאיסור נמי לא תפשוט מדקנסו צמויד דהתם לא אי קנסין ליה מלרדות על כרחיך יתחייב מיתת צית דין: לאותה

מסורת הש"ס

א) [נכנסת יג: וש"ק],
ב) [עירובין סח: גיטין נג:],
ג) [נעשה ק, ד] [נלקמן עג:],
ד) [נ"ל זה מנעוד יום. רש"י ור"מ גורם ומצע"י, ו] [וע"ע מוס', ר"ה כ"ט: ד"ה רדיית הפת ועי' ערך ערך רד ד', חמ"ג כחוב שדיתור זה עס דלעיל הוא דיתור חצר,

גליון הש"ס

גנ"ב בר פחתי: עיין לקמן דף טז ע"א: שם משחשיבה דאי שדי ל"ה וכו', עיין עירובין ד"כ ע"א מוס' ד"ה לא יעמוד: שם תפשו' דרב ביבי וכו', עי' ב"ק ד"כ ע"א מוס' ד"ה תפשוט: שם דא ל"ח תפשו' וכו', ומס' דף סו ע"ב: שם וחבא בקטני שוגג וכו'. עירובין ד"ס"ח ע"ב יד"ק ע"א וגיטין דף נ"ג ע"א: רש"י ד"ה בר פחתי כן גרדלים: משלון הכחוב ומשלון פחת יחודה (תני ח) ומשלון המטנה הסחמת והקנסים (בכורים פ"ג מ"א):

מוסף רש"י

בר פחתי: נט על תלמיד חכם (נזיר נט:). קנסו שוגג אטו מזיד. ואע"ג דמזיד גופיה קנסא הוא (גיטין נג:).

תוס' ישנים

א) וא"ת היכי תפשוט הא דרב ציצי וודלא אמי לידי חיוב חטאת דא"י וילא דהא נמי ב' וודלא דא"ל אלו תפסו שם דכול הוי א"י? נ"ל להשוות דרב ציצי אף על גב דאמי וודלא לידי חיוב חטאת מ"מ איכא חדא טעמא דאיכא איסור בדריה והא נמי אע"ג דלא אמי וודלא לידי חיוב חטאת ליכא איסור במרדא:

רבינו הגנאל

אמר אבי ידו של אדם אינה חשובה כרה"י מידו דעני הנתונה בחורין, שאילו היתה כרשות היחיד לא היתה כרה"י והגטלו מתוכה חייב. [ברה"ד] לא דמיא מידו דבעה"ב, ועוד אילו היתה כרה"א לא נתחייב העני הגטלו מתוכה והוא בבית חייב. וביון דאמר אבי ידו של אדם אינה לא כרה"ד ולא כרה"י, הוצרך לשאול מהו שתיחשב ידו ככרמלית, ואם הוציאה בשבת בחפץ מותר לו להחזירה כיוון שלא הניח החפץ אי לא. תני חזא מותר להחזירה, ותניא איך אסור. וסקלינן וטרינן ואסקיןן הא דתני מותר להחזירה באותה חצר,

ב) בש"ס הגי' לסיק כהני' לא דמיא מידו דבעה"י וגי' רבנו תמוה ואולי ט"ס נפל בדבריו וז"ע.